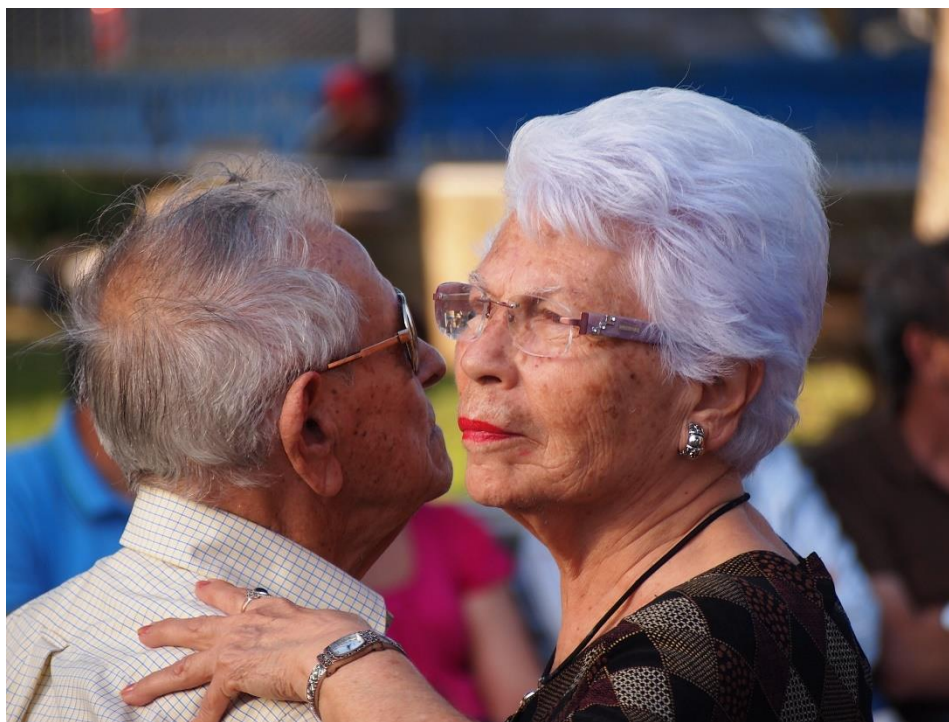

ETT GOTT LIV FÖR SKELLEFTERREGIONENS SENIORER

SKELLEFTEÅ

Äldreprogram 2022–2026

Inledning

En stor och växande andel av befolkningen är seniorer. I Sverige finns idag över två miljoner människor som är 65 eller äldre, vilket är en ökning med cirka 300 000 jämfört med 2010. År 2050 beräknas antalet 85-åringar och äldre fördubblas jämfört med idag. Det kommer att ställa välfärden inför stora utmaningar.

Centerpartiet ser det positiva i att vara senior. Många av dagens seniorer känner sig friskare och är mer aktiva än förr. Seniorernas livserfarenhet och kompetens gör dem till en stor tillgång för samhället och arbetslivet.

Samtidigt finns mycket som behöver bli bättre. Många äldre, inte minst kvinnor, lever i ekonomisk utsatthet till följd av låga pensioner. Psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet är ett problem för många äldre.

Det behövs en nära och mer tillgänglig vård och äldreomsorg, fler förebyggande hälsoinsatser för äldre, en tryggare vardag, bättre stöd för den som vårdar en anhörig, möjligheter att arbeta även efter 65 år och fler bostäder för äldre. Centerpartiet vill att seniorer ska kunna ta del av det goda som samhället har att erbjuda och att de äldres erfarenhet ska tas till vara.

I detta program presenterar vi centerpolitik som kan förbättra villkoren för seniorer. Centerpartiet har en politik för mer trygghet, en starkare välfärd och ökad valfrihet. Grunden i vår politik är individens frihet och alla människors lika värde. Dessa grundläggande värden är viktiga för alla och handlar om att ge varje människa kraft – gammal som ung. Vi vill att Skellefteå ska vara en härlig kommun att åldras i.

För Skellefteås bästa.

Ett rikt liv för seniorer i Skellefteå

Kultur och idrott

Centerpartiet arbetar för att kulturen ska vara tillgänglig för alla, oavsett ålder, bostadsort, funktionsnedsättning eller livssituation. Alla ska ha möjlighet att delta i ett kulturliv som rymmer både professionellas och amatörers skapande. Det ska också finnas möjligheter att i någon form själv utöva något kreativt skapande, som till exempel musik, konst, konsthantverk eller teater. Det är bland annat viktigt att kulturen görs tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Genom kultur- och idrottsevenemang skapas möjligheter för människor att mötas. Att delta i sådana aktiviteter kan vara ett sätt att bryta den ensamhet som många äldre upplever.

Mötesplatser

Det är viktigt med tillgängliga mötesplatser av flera olika typer. Det kan handla om restauranger, kaféer, samlingslokaler och andra mötesplatser.

Ofrivillig ensamhet

Ofrivillig ensamhet är ett stort problem i samhället. Olika forskningsresultat beskriver också detta problem och man konstaterar att ca 300 000 idag lever i Sverige i social isolering. Det visar sig nämligen att oönskad ensamhet har hälsokonsekvenser. Det finns ökad risk att dö i förtid, få stroke och att drabbas av depression eller demens. Forskning visar också att oönskad ensamhet kan vara farligare än fetma. Det är lika skadligt som att röka 15 cigaretter per dag, lika skadligt som alkoholism och sämre än att vara fysiskt inaktiv. Inte minst så riskerar äldre män att hamna i en ofrivillig ensamhet när de lämnar arbetslivet.

Det här vill Centerpartiet:

- Säkerställa att kulturaktiviteter finns både i stan och i kommundelarna
- Främja möjligheten att både ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik
- Stötta satsningar på kultur inom vård och omsorg, liksom metoder inom rehabilitering med natur- och kulturupplevelser
- Säkerställa tillgången till mötesplatser och samlingslokaler. Dessa skulle kunna ses som "äldregårdar" likande ungdomarnas fritidsgårdar.
- Förstärka stöd och marknadsföring av **en hjälpande hand** i Skellefteå. En förening i Skellefteå där frivilliga ställer upp för personer som är i behov av en vän i vardagen. Kan till exempel handla om en pratstund, ta en promenad eller läsa tillsammans, allt utifrån önskemål och intressen

Seniorers inflytande och delaktighet

Seniorers inflytande

Det uppmärksammas ofta att unga är underrepresenterade inom politiken. Det är även viktigt att öka representationen av seniorer i folkvalda församlingar. Inflytande för seniorer är viktigt ur flera aspekter. Det handlar om möjligheten att påverka politiska beslut av betydelse för seniorer på nationell, regional och kommunal nivå. Det handlar också om den enskilda människans inflytande i mötet bland annat med sjukvård och äldreomsorg.

Seniorer i arbetslivet

Vi är friskare och lever längre och många av oss vill arbeta längre. Ett långt arbetsliv innebär mycket erfarenhet och kompetens. Ett längre arbetsliv innebär också en högre livsinkomst och bättre pension. Men många människor som vill fortsätta att arbeta länge kan idag inte alltid göra det. Det beror bland annat på åldersdiskriminering på arbetsmarknaden, och på bristande möjligheter att växla karriär.

Föreningsliv

Ett väl fungerande föreningsliv kan på många sätt erbjuda äldre en delaktighet i samhället. Det kan gälla pensionärs- och patientföreningar, men även föreningar för fortbildning eller annat gemensamt intresse.

Inkluderande digitalisering

Digitaliseringen i samhället riskerar att leda till att äldre hamnar i ett utanförskap. Det är viktigt att äldre ges möjlighet att lära sig och vara trygg med den digitala tekniken, exempelvis med hjälp av IT-coachning. Det är också angeläget att i möjligaste mån erbjuda alternativ till digitala tjänster för dem som har svårt att nyttja dessa fullt ut.

Det här vill Centerpartiet:

- Ge pensionärsorganisationerna mer inflytande på regional och kommunal nivå.
- Förbättra attityderna till äldre på arbetsmarknaden till att bli mer respektfulla och inkluderande. Motverka åldersdiskriminering kraftfullt. Kommun och region ska se äldre arbetskraft som en tillgång, och ta del av den kompetensen de innehar.
- Stötta föreningslivet med tillgång till mötesplatser och allmänna samlingslokaler.
- Ha som mål att alla i Skellefteå kommun har tillgång till snabbt bredband i hemmet och på arbetet
  - o 98,0 procent av befolkningen har möjlighet till bredband om minst 1 Gbit/s.
  - o 99,9 procent har möjlighet till minst 100 Mbit/s.
  - o 100 procent har möjlighet till minst 30 Mbit/s.
- Säkerställa att alla inom hela Skellefteå kommun ska ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet. Det betyder att uppkopplingen ska vara så stabil och av sådan kvalitet att användaren inte upplever begränsningar i sin användning genom avbrott eller brist på kapacitet. Detta gäller för platser där människor, företag och saker normalt befinner sig, exempelvis kring fritidshus, i friluftsområden och längs vägar och räls.
- Ha som mål att inom 95% av kommunens yta finns mobilt bredband på minst 10 Mbit/s

Bostäder och livsmiljö

Bostäder

Centerpartiet jobbar för att det ska finnas en variation av boenden lämpliga för äldre personer i hela kommunen. Det ska finnas möjlighet att flytta från gården eller villan till en passande lägenhet i hembygden. Det bör finnas trygghetsboenden samt vård- och omsorgsboenden i alla kommundelar. För att få tillstånd fler trygghetsboenden bör det utredas om kommunen bör föra in den nya boendeformen "biståndsbedömt trygghetsboende", inte minst för att kunna få användning av tidigare kallställda lägenheter i kommunens vård- och omsorgsboenden.

Ett tryggt och tillgängligt samhälle

Många äldre personer upplever bristande tillgänglighet. Det handlar dels om dålig tillgänglighet kopplat till försämrade kontanthantering och posthantering, dels om hinder i de fysiska miljöerna som människor rör sig i. Det kan vara brister i vägunderhåll, snöröjning och halkbekämpning. Det kan även handla om svårighet att ta sig dit man vill. Här har tillgång till kollektivtrafik och färdtjänst en stor betydelse för äldre. Att boende för äldre finns i närhet av olika serviceinrättningar är även ett stort plus.

Det finns personer och ligor som riktar in sig på att begå brott mot utsatta äldre. Ofta handlar det om att lura sig till att bli insläppt i någons hem i syfte att stjäla kontanter, kontokort och värdesaker. Centerpartiet anser att människors oro måste tas på allvar. Därför är arbetet mot brottslighet en mycket prioriterad fråga framöver. Polisen måste ha en god förmåga att skydda äldre från att utsättas för brott var de än bor i kommunen.

Det här vill Centerpartiet:

- Lägga mer kraft på levande, trygga och attraktiva miljöer där människor bor. På så sätt skapas färre tillfällen som lockar till brott
- Ge gratis tomt i stan för trygghetsboenden till de byggföretag som bygger trygghetsboenden i ytterområdena.
- Jobba för fler trygghetsboenden, både i ytterområdena och i stan.
- Utreda om kommunen bör erbjuda "biståndsbedömt trygghetsboende"
- Verka för att kommunen tar ett stort ansvar för tillgängligheten för äldre i den fysiska miljön.
- Verka för en tillgängligare kollektivtrafik, dels var kollektivtrafiken går och dels dess turtäthet. Vi vill även att alla bussar ska ha hållplatsutrop samt digitala skyltar.
- Verka för en färdtjänst som gör det möjligt för alla seniorer att delta i samhällslivet
- Arbeta för att brott mot äldre förebyggs och utreds effektivt i hela kommunen

En äldreomsorg med trygghet och värme

Förebyggande hälsovård

Det finns idag stor kunskap om vilka åtgärder som främjar äldres hälsa. När äldre ges stöd att förebygga ohälsa och hålla sig friska längre så kommer det att minska behovet av hemtjänst och annat stöd. En satsning på förebyggande hälsovård kan vara lönsamt för region och kommun.

Hemtjänst

För de äldre som har hemtjänst finns ett stort behov av att skapa bättre kontinuitet. Men idag är det inte alls ovanligt att äldre har motsvarande en skolklass av människor som kommer in i deras hem en vanlig månad. Människor den äldre inte känner, eller inte ens känner igen. De anställda gör så gott de kan, men kontinuiteten och tryggheten måste förbättras. En stor utmaning för såväl dagens som framtidens äldreomsorg är att klara kompetensförsörjningen. Det råder redan idag stor brist på undersköterskor och behovet kommer att växa kraftigt framöver.

Hemsjukvård

Hemsjukvård ska innebära samma höga kvalitet och individuella bedömning som all annan vård. Att vården utgår från individens behov är särskilt angeläget när beslut ska fattas om att övergå från botande vård till vård i livets slutskede.

Vård- och omsorgsboende (äldreboende)

Vård och omsorg måste utgå från patientens individuella behov, oavsett ålder eller livssituation. Särskilda boenden ska erbjuda de boende en meningsfull vardag, med möjlighet till fysisk träning och social stimulans för en bättre fysisk och psykisk hälsa. Det är viktigt att det finns tillgängliga vård- och omsorgsboenden i alla kommundelar.

Det här vill Centerpartiet:

- Införa förebyggande hembesök och hälsosamtal till alla över 75 år.
- Arbeta för att alla som arbetar med omvårdnad har undersköterskeutbildning innan 2030.
- Ge alla med äldreomsorg rätt till en fast omsorgskontakt med minst undersköterskekompetens.
- Sätta ett långsiktigt mål om maximalt tio medarbetare per hemtjänsttagare.
- Att ett nytt Vård- och omsorgsboende (äldreboende) med 120 platser byggs.
- Säkerställa att det finns tillgång till fasta läkare för de boende på vård- och omsorgsboenden.
- Verka för att kommunen anställer en medicinskt ansvarig läkare (MAL)
- Förbättra arbetsmiljö och arbetsvillkor inom kommunens vård och omsorg för att kunna locka och behålla en kunnig och engagerad personal. Införa en rätt till fortbildning. Högst 25 medarbetare per chef.
- Öka valfrihet och brukarinflytande inom äldreomsorgen
- Säkerställa att anhörigvårdare har tillgång till rådgivning och avlastning vid behov
- Säkra tillgång till palliativ vård av god kvalitet, till exempel hospice.

God och nära hälso- och sjukvård i Skellefteå

Tandvård

Äldre har en ökad risk att få problem med tänderna, på grund av läkemedelsbehandling, svårigheter att ta sig till tandvården och att sköta sina tänder. En bristande tandhälsa kan medföra sjukdomar och hälsoproblem. Det finns en brist på tandvård i Skellefteåområdet. Det kan vara svårt att få tillgång till ny tandläkare när den tandläkare man haft i många år går i pension. Centerpartiet jobbar för en trygg tandvård i hela Västerbotten.

Hälsocentraler

Många hälsocentraler i Skellefteåområdet har allvarliga problem. De har svårt att behålla fast anställd personal. De bemannas i stället med hyrpersonal. Personer med långvariga åkommor måste ofta förklara sina problem och behov för ny personal. Hälsocentralerna ska även kunna ge stöd och tips om bättre levnadsvanor. Det är även viktigt att kunna ge bra hjälp vid psykisk ohälsa, inte minst för att minska risken för suicid (självmord).

Geriatrisk Vårdcentral (GVC)

Geriatrisk Vårdcentral (GVC) är en modell där den äldre multisjuka efter en grundlig kartläggning och läkarbedömning får en individuell vårdplanering. En av sjukvårdens allra tuffaste utmaningar handlar om omhändertagandet av äldre multisjuka patienter. GVC höjer den enskildes livskvalitet och minskar belastningen för en ansträngd sjukhusvård. Modellen GVC finns redan idag vid en privatdriven hälsocentral i Umeå. GVC kan jämföras med Barnvårdscentraler (BVC) och Mödravårdscentraler (MVC) men är fokuserade på multisjuka äldre i stället för barn respektive mödrar.

Sjukhusvård

Stora delar av Skellefteå lasarett är i uselt skick på grund av ett långvarigt eftersatt underhåll. Detta gör det också svårjobb för personalen. Dålig arbetsmiljö gör det svårt att rekrytera och behålla kompetent och engagerad personal. Det är viktigt att bryta denna negativa utveckling. Det är viktigt att vård som behövs kontinuerligt kan ges i Skellefteå. För mer avancerad vård kan det vara okej att behöva åka till ett annat sjukhus.

Det här vill Centerpartiet:

- Arbeta för att det ska vara lätt att få hjälp av väl fungerande hälsocentraler i alla kommuner.
- Skapa ökad valfrihet genom att privata hälsocentraler lockas till Skellefteå. Göra det möjligt för läkare att driva små mottagningar.
- Erbjud alla seniorer en fast vårdkontakt och att de får möta samma läkare eller sjuksköterska vid besök på hälsocentral. De ska inte möta ny hyrpersonal varje gång.
- Införa Geriatrisk Vårdcentral (GVC) för multisjuka äldre.
- Korta vårdköerna genom att stärka patientmakten och införa fritt sjukhusval.
- Prioritera renovering och utveckling av Skellefteå lasarett.
- Säkerställa att ambulansen kommer inom rimlig tid när man behöver den.
- Förbättra arbetsmiljö och arbetsvillkor för att kunna locka och behålla en kunnig och engagerad personal och införa en rätt till fortbildning.